

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

И С К А Н Е

**НА ПЛЕНУМА НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**НА ОСНОВАНИЕ ЧЛЕН 150, АЛ. 1 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА ЗА ОБЯВЯВАНЕ
ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОННОСТ НА ЧЛ. 2, АЛ. 2, Т. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА
БЮДЖЕТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2003 ГОДИНА, АЛТЕРНАТИВНО -
ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА ЗАКОНА ЗА БЮДЖЕТА ЗА 2003 ГОДИНА КАТО
ПРОТИВОКОНСТИТУЦИОНЕН ИЗЦЯЛО**

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля да обявите Закона за бюджета на Република България за 2003 година (ДВ – бр.120 от 29 декември 2002 г.) за противоконституционен в частта му относно бюджетните разходи на Върховния касационен съд – чл.2, ал.2, т.2. Ако сметете това за невъзможно от финансова, юридическа или правно-техническа гледна точка, молим ви да обявите Закона за бюджета за 2003 година за противоконституционен изцяло. Противоконституционността произтича от две групи конституционноправни основания.

Първо: Законът за бюджета за 2003 година е противоконституционен поради противоконституционност на процедурата по изготвянето и приемането му – нарушения на чл.8, чл.117 ал.2 и 3, във връзка с чл.84 т.2 и чл.4 ал.1 от Конституцията.

Второ: Атакуваният закон е противоконституционен поради нарушаване на конституционното изискване бюджетът да осигурява нормалното функциониране на

конституционноустановена институция - Върховния касационен съд. Нарушени са посочените по-горе конституционни текстове и две тълкувателни решения на КС.

Правният интерес на съдиите от Пленума на ВКС да искат обявяване противоконституционност на бюджета се обосновава с накърнените конституционни принципи за самостоятелност и независимост на съдебната власт, нейния престиж, недопустимото за правовата държава пренебрежително и безотговорно отношение при определяне на необходимите средства за осъществяването на функциите на важни конституционноустановени звена на съдебната система, в случая на ВКС.

Допустимостта на искането няма да обосноваваме, тъй като на този въпрос Конституционният съд в своята практика е отговорил еднозначно (вж. тълк. реш. 18/93 и тълк. реш.17/95).

I. Искане за обявяване противоконституционността на Закона за бюджета за 2003 година поради противоконституционност на процедурата по изготвянето и приемането му – нарушение на чл.117 ал.2 и 3, чл.8 във връзка с чл.84 т.2, чл.4 ал.1 К, както и решение №18 от 16 декември 1993 г. по к.д. 19/93 г. за нормативно тълкуване на чл.117 ал.2, което има задължителен характер на вторична конституционна норма.

Съгласно член 117, ал.3 от Конституцията на Република България “Съдебната власт има самостоятелен бюджет”. С решение №3/92 г. по к.д.30/91 г. КС е дал подробно казуално тълкуване относно процедурата по подготовка, внасяне и приемане бюджета на съдебната власт: “Съдебната власт в своята организационна цялост е на издръжка на държавния бюджет. Затова нейният бюджет се включва в държавния с оглед установяване на приходно-разходния баланс. ВСС не може да внася своя проектобюджет направо в НС. Този проектобюджет

9

задължително трябва да се представи на МС, за да се включи като част от държавния. Друг е въпросът дали МС може да прави промени в изготвения от ВСС проектобюджет на съдебната власт, преди да го внесе в НС като съставна част на държавния бюджет. Такова право МС няма. Той внася проектобюджета на съдебната власт в този вид, в който му е представен от ВСС. МС може да преценява бюджета на съдебната власт, да изработи свое становище и да прави възражения по него. Но тези преценки, възражения и становища на МС могат да се правят пред НС, което обсъжда и гласува бюджета на държавата, част от който е и бюджетът на съдебната власт.”

С тълкувателно решение 18/93 г. по к.д. 19/93 г. КС още веднъж, вече със силата на поискано нормативно тълкуване, имащо характер и правна същност на вторична конституционна норма, е затвърдил виждането си по така описаната по-горе процедура. Диспозитивът на решението е ясен и категоричен: “Бюджетът на съдебната власт е самостоятелен. Органите на изпълнителната власт (МС, МФ) не упражняват компетентности в процеса на съставяне, изпълнение и отчитане на бюджета. Тези органи само включват бюджета на съдебната власт като съставна част на годишния общодържавен бюджет, който МС внася в НС.”

Процедурата по внасяне и приемане на Закона за бюджета за 2003 година няма нищо общо с указаната от Конституционния съд процедура в посочените решения. Бюджетът на съдебната власт не бе внесен в Народното събрание така, както е предложен от ВСС; не беше направена предварителна обвързаност на съдебния бюджет, за да се инкорпорира той в бюджета на държавата и така да се внесе от МС; МС внесе свой проект, обвързан с другите пера и дейности така, както ги предвижда изпълнителната власт; дискусия по бюджета, внесен от съдебната власт, не се състоя,

а и не можеше, защото не бе инкорпориран в общия държавен бюджет, представен като проект от страна на МС, респ. МФ.

Грубото нарушение на процедурата е безпрецедентно посягане върху конституционно прогласената самостоятелност и независимост на съдебната власт. Същевременно с това бе накърнен и престижът ѝ - обстоятелство, многократно изтъквано в решения на КС (вж. особено решение №14 по к.д. 23/95 г.)

Освен директната противокституционност, произтичаща от нарушаването на чл.8 и чл.117 ал.2 и 3, във връзка с чл.84 т.2, нарушен е и чл.4 ал.1, прогласяващ принципа на правовата държава.

Неспазването на конституционнопредвидената процедура за приемане бюджета на съдебната власт, изяснена и уточнена в детайли с посочените решения на КС, е достатъчно самостоятелно основание да бъде обявен бюджет 2003 в частта му, отнасяща се до ВКС, за противоконституционен, а при указаната в искането алтернативност и за обявяване Закона за бюджета за 2003 година изцяло за противоконституционен.

II. Искане за обявяване противоконституционността на Закона за бюджета за 2003 година поради нарушаване на конституционното изискване бюджетът да осигурява нормалното функциониране на конституционно предвидените институции в държавата и конкретно на висши институции на съдебната власт, каквато институция е Върховният касационен съд – нарушение на чл. 8, чл. 117 ал. 2 и 3 във връзка с чл. 84 ал. 2, чл. 4 ал. 1 от Конституцията и тълкувателно решение 17 от 3.10.1995 г. по к.д. 13/95 г. за тълкуване на чл. 117 ал. 2 и 3, което има задължителен характер на вторична конституционна норма.

В диспозитива на решение 17/95 г. се дава следното тълкуване на чл.117 ал.2 и 3 във връзка с чл.84 т.2 от

6

Конституцията: “Всеки закон за годишен държавен бюджет на страната, в който липсват средства за отделни конституционноустановени държавни институции, може да бъде обявен за противоконституционен, тъй като парализира дейността на тези институции.”

Няма никакво съмнение, че ВКС е “конституционноустановена институция” като висш орган на съдебната власт (чл.119 и чл.124 от Конституцията). Налице е и втората предпоставка – липсат на средства за ВКС като конституционноустановена институция за нормалното му целогодишно функциониране. Липсата на средства означава както липса на средства изобщо, така и очевиден, несъмнен недостиг на средства за нормална дейност през фиксирания в бюджета период. Няколко числа и съпоставки категорично убеждават в това:

Бюджетът на Върховния касационен съд за последните две години (по това време стопанисването, както възстановяването и реконструкцията на Софийската съдебна палата е възложено и се изпълнява от ВКС) се е движил стойностно по следния начин:

- **Бюджетът на ВКС за 2001 г. е бил.....12 616 992 лв;**
- **Бюджетът на ВКС за 2002 г. е бил.....14 160 000 лв.;**
- **Бюджетът на ВКС за 2003 г. е.....7 121 300 лв. ,**
съгласно приетия Закон за бюджета за 2003 г. на Република България.

Процедурно до окончателния бюджет на ВКС за 2003 г. в размер на 7 121 300 лв. Народното събрание е стигнало по следния безпрецедентно противоконституционен начин:

- Проект на Висшия съдебен съвет за Върховния касационен съд за 2003 г....21 221 338 лв.;
- Внесен в Народното събрание от Министерския съвет проектозакон за бюджет 2003 г. и приет на първо четене бюджет за ВКС ...12 121 300 лв.;
- На второ четене група депутати в пленарната зала предлагат намаляване бюджета на ВКС с 5 000 000 лв.

7

Окончателният размер става 7 121 300 лв., тоест два пъти по-малко от бюджета на ВКС за предходната 2002 година.

За нормалното функциониране на ВКС са необходими значително повече средства от приетите в Закона за бюджет 2003. Следва да се има предвид продължаващото възстановяване и реконструкция на Съдебната палата, в която правораздават освен ВКС още 10 институции на върховно и средно ниво в йерархията на съдебната власт (главен прокурор на републиката, Върховна касационна прокуратура, Софийски военно-апелативен съд, Софийска военно-апелативна прокуратура, Софийски апелативен съд, Софийски градски съд, Софийски окръжен съд, Софийски военно-окръжен съд, Софийска градска прокуратура и Софийска военно-окръжна прокуратура). Издръжката на всички тези институции, свързани със стопанисването на сградата, и разходите по нейната поддръжка се поемат от бюджета на ВКС. При определяне бюджета на ВКС трябва да се имат предвид прогнозната инфлация за бюджетната година, увеличеният щат на съда, който през 2002 г. е бил 261 щатни бройки, а през 2003 г. е 283 щатни бройки, както и увеличената издръжка за инфраструктурата, увеличеният брой на делата, повишените разходи за вещи лица, експертизи и за други свързани с правораздаването дейности.

Безспорно е, че при определянето на бюджета на ВКС от страна на парламента за тази година той трябва да надхвърля значително бюджет 2002 подради изложените по-горе съображения и елементарната житейска логика.

Претендираната от ВКС за неговото нормално функциониране сума ще покрива само най-необходимото за осигуряване съществуването на институцията, не сме си позволили каквото и да било разточителство – съдиите от ВКС са съпричастни към икономическите проблеми на държавата.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Налице са всички предпоставки да обявите за противоконституционен член 2, алинея 2, точка 2 от Закона за бюджета за 2003 година на Република България, предвиждащ бюджетни разходи за Върховния касационен съд в размер само на 7121,3 хил. лв.

В мотивите на решението си молим да укажете на Народното събрание да предприеме възможно най-бързо адекватни и конституционнообразни действия, като приеме нормален бюджет на ВКС в размер не по-малък от бюджет 2002, като се има предвид и прогнозната инфлация за бюджетната година, увеличеният щат на съда, който през 2002 г. е бил 261 щатни бройки, а през 2003 г. е 283 щатни бройки, както и увеличената издръжка за инфраструктурата, увеличеният брой на делата, повишените разходи за вещи лица, експертизи и за други свързани с правораздаването дейности. Такъв бюджет е необходим за целогодишното функциониране на институцията, като разбира се, бъде изпълнена и конституционноустановената и разяснена с редица решения на КС процедура по приемане на бюджет на институцията от състава на съдебната власт.

След гласуване на нормален целогодишен бюджет на ВКС по необходимост Народното събрание ще трябва да внесе корекции и в чл.2, ал.1, раздел 1 и 2 от ЗБРБ.

Ако прецените, че частичната отмяна на бюджета само по отношение на ВКС е невъзможна, поради цялостната му обвързка, молим да считате искането ни, предявено за обявяване на ЗБРБ 2003 за противоконституционен изцяло. За това биха могли да се изложат следните съображения, които също молим да прецените:

- Всеки бюджет представлява сложно съотношение на взимосвързани приходи и разходи, разпределени в различни посоки към различни субекти. Не е възможно да се извърши

корекция само в една част, без да се коригира бюджетът в неговата цялост.

- Процедурата по внасянето и приемането на бюджета е опорочена като цяло, а не само по отношение на частта му относно съдебната власт, тъй като общата процедура е неделима.

- Отмяната само на Закона за бюджета за 2003 година относно ВКС на практика вместо да отстрани противокституционността, е възможно да я задълбочи. Това е така, защото липсва принудителен правен механизъм, който да задължи законодателната власт по най-бърз начин да извърши корекции, да спази конституционноустановената процедура и да приеме нов бюджет за ВКС.

- Именно към такова разрешение /отмяна на бюджета като цяло/ насочва третият абзац от диспозитива на задължителното нормативно тълкувателно решение №17 на КС по к.д. 13/95 г. По същество с него ясно се казва, че никоя власт, никое мнозинство не може да стои над Конституцията и да демонстрира пренебрежително отношение към конституционноустановени институции в Република България.

Отмяната на целия закон ще мобилизира парламентарното мнозинство за бързи корекции и приемане, разбира се по конституционноустановената процедура, разяснена и в решенията на КС, на Закон за бюджета за 2003 година, който да съответства на конституционното изискване за правова държава.

В заключение отправяме при условията на алтернативност следните искания:

1. Моля да обявите чл.2, ал.2, т.2 от Закона за бюджета на Република България за 2003 година, с който са предвидени за Върховния касационен съд разходи само в размер на 7121,3 хил. лв., поради неспазване на процедурата по приемането на бюджета за съдебната власт и нарушение на чл.8, чл.117, ал. 2 и 3 във връзка

с чл.84, т.2, чл.4 ал.1 от Конституцията, както и на тълкувателни решения на Конституционния съд № 18/93 г. и №17/95 г.

- 2. Ако сметете искането ни по точка 1 юридически, финансово и правно-технически за невъзможно, молим да обявите целия закон за бюджета на Република България за 2003 година за противоконституционен, като противоконституционността произтича от нарушената конституционноустановена процедура по приемането му и противоречие с посочените по-горе конституционни текстове и тълкувателни решения на Конституционния съд.

Моля, като заинтересовани страни по делото да конституирате: Народното събрание, Президентът на републиката, Министерския съвет, Висшия съдебен съвет, Върховния административен съд, главния прокурор, министъра на финансите и министъра на правосъдието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС:

/ИВАН ГРИГОРОВ/

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/БЛАГОВЕСТ ПУНЕВ/

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/РУМЕН НЕНКОВ/

